

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผล
อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับขั้นตอน ดังนี้คือ

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ
เรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายและชุมชนสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
- 1.1 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม
ในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดการ
เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน และโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทาง
ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 ด้านการบริหารบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ บุคลากรมีความตระหนักและมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บุคลากรมีการจัดห้อง / มุมอาเซียนศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ และ บุคลากรมีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียน

1.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ โดยลำดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมี 2 ลำดับ คือ นักเรียนได้เรียนรู้กับครูชาวต่างชาติ และมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ICT ในการเรียนรู้ และ จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทางวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน

1.4 ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายและชุมชนสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ชุมชนได้รับข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ชุมชนได้ร่วมส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในด้านต่าง ๆ และ ชุมชนทราบแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนสู่ประชาคม

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ควรเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามาร่วม ประชุมการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมอบหมายทุกฝ่ายดำเนินการร่วมกัน ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานในประเทศภูมิภาคอาเซียน และควรสร้างความตระหนัก และร่วมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน

3.2 ด้านการบริหารบุคลากร ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากร เช่น ด้านภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควรมีบุคลากรครู ชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นอย่างน้อย โรงเรียนละ 3 คน และควรมีการพัฒนา ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นเพื่อการสนทนาและใช้ได้จริง

3.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้และ ปฏิบัติการสอนที่หลากหลายวิธี ควรนำวิทยากรชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษทั้งในและ นอกเวลาเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารได้ ควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน

3.4 ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายและชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างทั่วถึง ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และควรมีการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อจัดตั้งเครือข่ายประชาคมอาเซียน

4. การสัมมนาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารจัดการ มีข้อคิดเห็นและเสนอแนะสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ลำดับแรก คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในสังกัด เพื่อมาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเพียงพอ โดยมีการจัดให้มีการอบรมสัมมนาสำหรับครูและนักเรียนให้เกิดความตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับประชาคม

อาเซียน ซึ่งเป็นการสนองค่านโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

4.2 ด้านการบริหารบุคลากร มีข้อคิดเห็นและเสนอแนะสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ลำดับแรก คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ส่งบุคลากรเข้าอบรมการใช้ภาษาจีน และจัดสรรครูชาวต่างชาติให้กับโรงเรียน โดยมีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

4.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ มีข้อคิดเห็นและเสนอแนะสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ลำดับแรก คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้จัดสรรครูอาสาสมัครชาวจีน และครูชาวต่างชาติ เพื่อมาทำการสอนภาษาอังกฤษและให้แก่นักเรียน และส่งเสริมในกรณีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในชั้นเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง สังคม ศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียน

4.4 ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายและชุมชนสัมพันธ์ มีข้อคิดเห็นและเสนอแนะสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดทำป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ และระดับชงชาติอาเซียนบริเวณด้านหน้าโรงเรียน และมีการจัดครูชาวต่างชาติไปสอนภาษาจีน และภาษาอังกฤษแก่ชุมชน และนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจ จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่า การบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความพร้อมที่ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ โดยได้มีการจัดประชุมคณะผู้บริหารเพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และมีการจัดสรรครูชาวต่างชาติให้โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอรรถพร สีสวานิช (2554 : 38) จากการศึกษาเรื่อง ความพร้อมของนักศึกษา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน พบว่า การเตรียมตัวของนักเรียน นักศึกษาที่มีความสามารถทำได้คือ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสารและการทำงาน รวมทั้งความรู้ด้านวิชาการในแขนงต่าง ๆ และมีการจัดอบรม สัมมนาครูและมีจัดทำแผนการเรียนรู้อาเซียนเพื่อจะได้นำมาจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งโรงเรียนในสังกัดก็ได้สนองนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ เช่น การจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ การจัดป้ายนิเทศ การจัดมุมอาเซียน และได้ขยายผลไปยังชุมชนใกล้เคียงโดยการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ และให้ครูชาวต่างชาติไปสอนภาษาอังกฤษและจีนให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ และหน่วยงานอื่น ๆ และเป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งสืบค้นข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษามีความตระหนักและมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับ เอกราช อมะวัลย์ (2554 : 76-77) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ เป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของโรงเรียน

ช่างฝีมือทหาร พบว่า มีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการศึกษาใน 3 แนวทางประกอบด้วย ประการแรกการพัฒนาองค์ความรู้ คือ การสร้างความเข้าใจและความตระหนักเรื่องเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ให้มีความสำคัญกับการเพิ่มทักษะการเรียนการสอน การปรับปรุงเนื้อหาวิชาชีพและหลักสูตรให้มีความเหมาะสม ประการที่สองการพัฒนาบุคลากรที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกต่อวิชาชีพและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของครู อาจารย์ ให้เท่าทัน ได้มาตรฐาน และประการที่สาม การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและในอาเซียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ร่วมกัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมมาในระดับหนึ่งแล้ว

3. การศึกษาข้อเสนอแนะพบว่า ควรมีการพัฒนาครูเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน และควรตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของเทคโนโลยี ภาษาและอื่น ๆ เนื่องจากในยุคปัจจุบันระบบการศึกษาต้องรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอื่น ๆ ทั้งในและนอกองค์กรในการติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้วยกันและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอาเซียน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ และใช้วิธีการสอนที่หลากหลายหรือการสอนจากสภาพจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน และยังจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับลึกอันจะนำไปสู่การเข้าใจและการแก้ไขพัฒนาตนเอง โดยการวัดผลก็ให้วัดตามสภาพจริงของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเกิดองค์ความรู้ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเร่งดำเนินการพัฒนาและสนับสนุนให้นักเรียน ครู ได้มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมีการประชุมคณะครูให้ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายประชาคมอาเซียน โดยเริ่มต้นจากการตั้งชุมชนอาเซียน และขยายผลไปสู่ชุมชน โรงเรียนอื่น ๆ หน่วยงานอื่นตามลำดับต่อไปจนถึงระดับประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภาษา วัฒนธรรม และอื่น ๆ โดยการเชื่อมโยงเครือข่าย ซึ่งเป็นการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์โลกและให้บุคลากรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงไปหลังจากการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

1.2 ด้านการบริหารบุคลากร จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีการจัดตั้งเครือข่าย / สมาคม / ชมรมครูประชาคมอาเซียนที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือดำเนินการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์สร้างเครือข่ายประชาคมอาเซียนร่วมกัน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และมีคณะดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้ง 12 โรงเรียน

1.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่าย และครูมีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (การใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบทดสอบ และอื่น ๆ) ดังนั้น ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนควรตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยี เนื่องจากในยุคปัจจุบันระบบการศึกษาต้องรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้วยรวมถึง

การนำเทคโนโลยีมาสร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาอื่น ๆ ทั้งในและนอกองค์กร ในการติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้วยกันและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอาเซียน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ และใช้วิธีการสอนที่หลากหลายหรือการสอน จากสภาพจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน และยังคงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ในระดับลึกอันจะนำไปสู่การเข้าใจและการแก้ไขพัฒนาตนเอง โดยการวัดผลก็ให้วัดตาม สภาพจริงของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและ เกิดองค์ความรู้ที่ยั่งยืน

1.4 ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายและชุมชนสัมพันธ์ จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนได้ร่วมเป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนร่วมกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของชุมชน โดยเร่งดำเนินการสร้างเครือข่ายของการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนร่วมกับชุมชน ผู้บริหาร ควรสนับสนุนบุคลากรให้ทำข้อมูลและเผยแพร่ และสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนให้กับ ชุมชน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดเป็นชุมชน เข้มแข็งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาต่อสภาพและแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาของสถาบันการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในองค์กรต่อสภาพและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของแต่ละองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

2.3 ควรศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนใน โรงเรียน